

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ – Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.Β: **Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

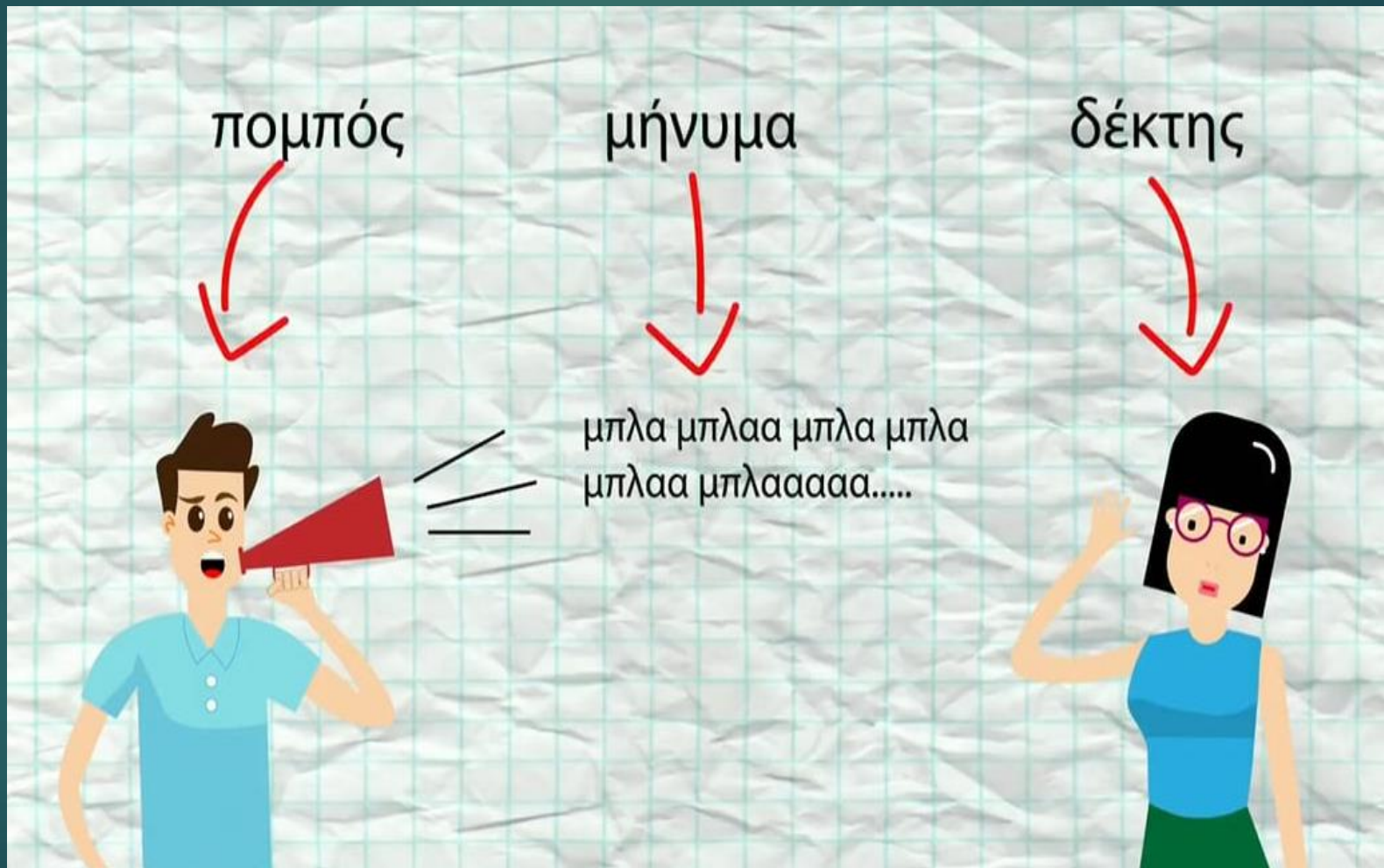
(σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 12-17)

- Παράγοντες επικοινωνίας (πομπός, δέκτης, μέσο, μήνυμα/σκοπός επικοινωνίας)
- Κώδικες επικοινωνίας και σημεία τους
- Γλωσσική επικοινωνία (γλωσσικός κώδικας, μέσο επικοινωνίας)
- Πολυτροπικά κείμενα

Επιμέλεια παρουσίασης: Ν. ΔΟΥΝΤΣΗ

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Βασικά συστατικά της επικοινωνίας είναι:

- Ο πομπός: αυτός που στέλνει το μήνυμα.
- Ο δέκτης: αυτός που δέχεται το μήνυμα.
- Ο κώδικας: ένα σύστημα σημείων ή σημάτων ή συμβόλων με αρχές και κανόνες (π.χ. γλωσσικός κώδικας).
- Το μήνυμα: οποιαδήποτε πληροφορία, ερώτηση, διατυπωμένη σκέψη, επιθυμία κ.λπ.
- Ο δίαυλος/το μέσο: ο φυσικός ή τεχνητός τρόπος μετάδοσης του μηνύματος (π.χ. τηλέφωνο, Η/Υ, επιστολή, κινητό τηλέφωνο, επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο κ.λπ.).
- Οι λειτουργίες κωδικοποίησης και αποκωδικοποίησης του μηνύματος.
- Οι συνθήκες επικοινωνίας.

ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Με τον όρο **κώδικα** εννοούμε κάθε σύστημα **σημείων ή συμβόλων ή σημάτων** που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μεταδοθεί ένα μήνυμα.

Τα σημεία ή τα σύμβολα αυτά λειτουργούν και ερμηνεύονται με βάση συγκεκριμένους κανόνες, όπως π.χ. συμβαίνει στον γλωσσικό κώδικα, τον κώδικα των μαθηματικών κ.λπ.

Μερικοί κώδικες είναι:

- ❑ **Ο γραπτός λόγος:** σημεία του είναι οι **λέξεις**.
- ❑ **Ο μαθηματικός κώδικας:** σημεία του είναι οι **αριθμοί** και τα διάφορα **σύμβολα**.
- ❑ **Ο κώδικας της χημείας:** σημεία του είναι **σύμβολα** και ειδικοί όροι.
- ❑ **Ο κώδικας της μουσικής:** σημεία του είναι οι **νότες**.
- ❑ **Ο κώδικας της ζωγραφικής:** σημεία του είναι τα **χρώματα, τα σχήματα** κ.λπ.
- ❑ **Ο κώδικας των Η/Υ:** σημεία του είναι **ειδικοί όροι**, εικονίδια κ.λπ.
- ❑ **Ο ΚΟΚ:** σημεία του είναι τα **σήματα**.
- ❑ **Τα σήματα Μορς:** σημεία του κώδικα αυτού είναι τα **ηχητικά σήματα**.
- ❑ **Η νοηματική γλώσσα:** σημεία αυτού του κώδικα είναι οι **χειρονομίες** και οι **εκφράσεις**.

2. Φτάνω στο σχολείο και ακούω το κουδούνι που με ειδοποιεί ότι το μάθημα αρχίζει.

1η ώρα: **Μαθηματικά**. Ανοίγω το βιβλίο:

Να συγκριθούν οι αριθμοί:

α) 35,046 και 60,03 και β) 4,567 και 4,53989

Αν εφαρμόσουμε την προηγούμενη διαδικασία, βρίσκουμε ότι:

α) $35,046 < 60,03$ και β) $4,567 > 4,53989$

2η ώρα: **Μουσική**

3η ώρα: **Αρχαία Ελληνικά**

Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον.

Πλάτων, *Κρίτων* 12 (4ος αι. π.Χ.)

1. Στον δρόμο για το σχολείο συναντώ σήματα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και προσέχω τα φανάρια.

Η ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Όταν η ανταλλαγή μηνυμάτων γίνεται με τη χρήση γλωσσικών σημείων, δηλαδή με λέξεις, τότε έχουμε να κάνουμε με τη γλωσσική επικοινωνία.

Στη γλωσσική επικοινωνία ο πομπός χρησιμοποιεί τον γλωσσικό κώδικα για να κωδικοποιήσει ένα μήνυμα, να εκφράσει δηλαδή μια επιθυμία, να διατυπώσει μια ερώτηση, να δώσει ή να ζητήσει μια πληροφορία, να πει κάτι που σκέφτεται ή που νιώθει κ.λπ.

Οι πρώτες μου γνώσεις για την **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

- ▶ Επικοινωνία είναι η **ανταλλαγή μηνυμάτων** μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων. Για να υπάρξει επικοινωνία χρειαζόμαστε έναν **πομπό**, έναν **δέκτη** κι έναν **κώδικα**. Πομπός είναι αυτός που μιλάει (ο ομιλητής) ή γράφει (ο συγγραφέας). Δέκτης είναι αυτός που ακούει (ο ακροατής) ή διαβάζει (ο αναγνώστης). Κώδικας είναι ένα σύστημα σημείων ή σημάτων ή συμβόλων με αρχές και κανόνες. Η γλώσσα είναι ένα παράδειγμα κώδικα πολύ δημιουργικού.
- ▶ Ο πομπός χρησιμοποιεί τον γλωσσικό κώδικα για να κωδικοποιήσει ένα μήνυμα, να εκφράσει δηλαδή μια επιθυμία, να διατυπώσει μια ερώτηση, να δώσει ή να ζητήσει μια πληροφορία, να πει κάτι που σκέφτεται ή που νιώθει κτλ. Από τον πομπό το μήνυμα μεταβιβάζεται με κάποιον **τρόπο (φυσικό ή τεχνητό)** στον δέκτη. Ο δέκτης είναι αυτός που λαμβάνει και αποκωδικοποιεί το μήνυμα.
- ▶ Το μέσο που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνήσουμε, ο φυσικός ή τεχνητός αυτός τρόπος (τηλέφωνο, Η/Υ, κινητό τηλέφωνο, επιστολή, επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο κτλ.), επηρεάζει τη μορφή και το ύφος του μηνύματος.
- ▶ Υπάρχουν δύο είδη γλωσσικής επικοινωνίας: **η προφορική και η γραπτή**.

- 1
◀ Οι δύο φίλες συζητούν.

- 2
◀ Ο γυμνασιάρχης μιλά στο προαύλιο από το μικρόφωνο

- 3
Ο μαθητής ρωτάει ▶ τον συμμαθητή του.

- 4
Η Άννα μιλά ▶ στο σπίτι στη μητέρα της, καθώς ετοιμάζεται για το σχολείο.

• Βρείτε σε ποιο από τα σκίτσα αυτά ο ομιλητής:

α. εκφράζει φόβο για κάτι	δ. συμφωνεί με μια πρόταση
β. προτείνει κάτι σε κάποιον άλλο	ε. ζητά μια πληροφορία.
γ. απειλεί	

ΕΙΔΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ και ΓΡΑΠΤΗ

Υπάρχουν δύο είδη γλωσσικής επικοινωνίας:

α. Προφορική (οι λέξεις ως ηχητικά σημεία).

β. Γραπτή (οι λέξεις αποδίδονται με γραπτά σύμβολα, μετατρέπονται σε οπτικά σημεία).

Ο προφορικός λόγος αποτελεί ακόμα και σήμερα τον βασικό τρόπο επικοινωνίας των ανθρώπων, αφού αυτόν χρησιμοποιούν στις καθημερινές τους συναλλαγές.

Ωστόσο ανάλογα με την περίπτωση άλλοτε προτιμούν τον προφορικό λόγο και άλλοτε τον γραπτό λόγο.

Συγκεκριμένα:

- Τον προφορικό λόγο τον χρησιμοποιούν στην καθημερινή ομιλία, σε διάφορες συζητήσεις, σε ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές κ.λπ.
- Τον γραπτό λόγο τον χρησιμοποιούν σε οποιοδήποτε κείμενο (επιστολή, άρθρο εφημερίδας, αίτηση, επιγραφή, γραπτό μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο ή στο Διαδίκτυο κ.λπ.).

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Πολλά κείμενα δε χρησιμοποιούν μόνο τον γλωσσικό κώδικα για να μεταδώσουν το μήνυμά τους αλλά και άλλα **σήματα** από άλλους κώδικες.

Τα κείμενα αυτά λέγονται **πολυτροπικά**.

ΣΗΜΕΡΑ:
Βασιλείου Παρίου,
Αρτέμωνος, Δήμη
μαρτύρων. Ανατολή:
06.55 Δύση: 19.58.
Σελήνη 11 Ημερών

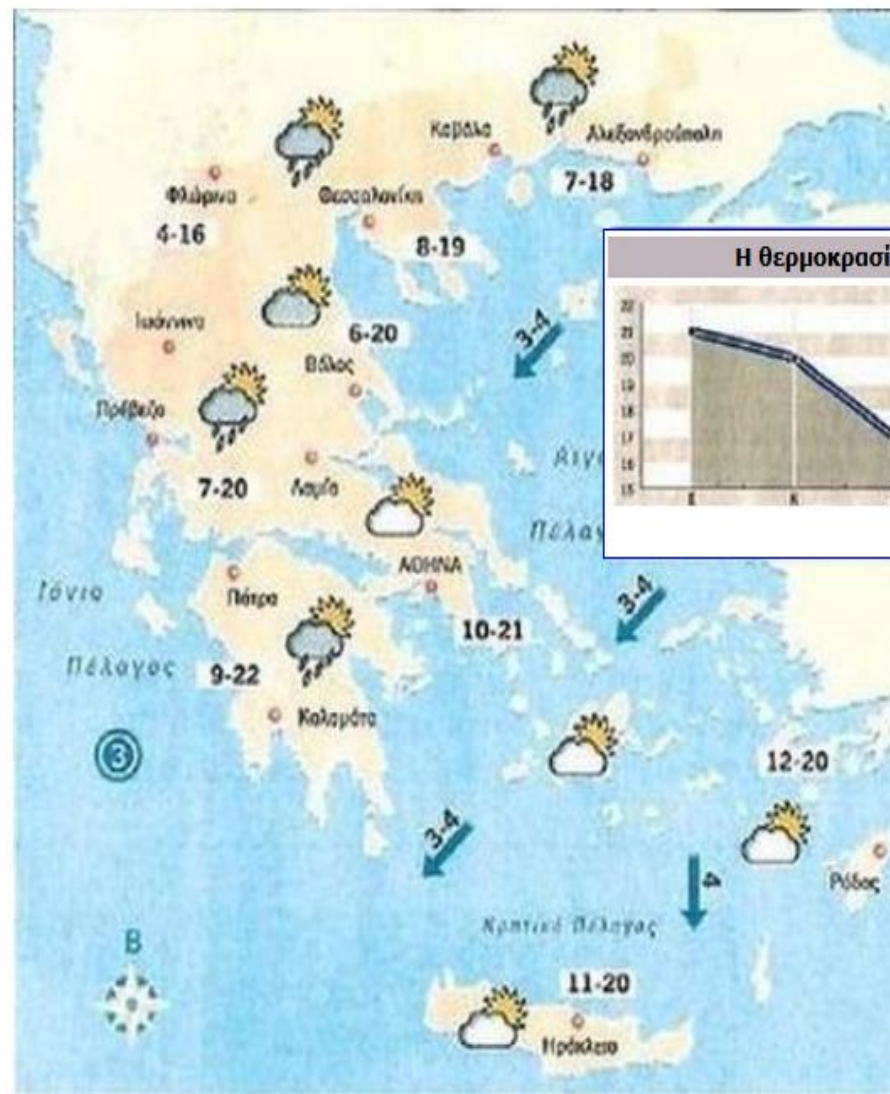
ΠΡΟΓΝΩΣΗ

Βαρομετρικά χαμηλά προκαλούν βροχές και καταιγίδες στη Δυτική, Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη.

Προειδοποιήσεις:

Χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα καιρού η σημερινή ημέρα. Αντίθετα αύριο και μεθαύριο προβλέπονται βροχές και καταιγίδες στις περισσότερες περιοχές της χώρας και μικρή πτώση της θερμοκρασίας.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Η θερμοκρασία στην Αθήνα

- 1 Η αφίσα του κειμένου 6 θέλει να δώσει ένα μήνυμα. Ποιο είναι αυτό; • Εκτός από τον λόγο, ποια άλλα μέσα χρησιμοποιούνται για να μεταδοθεί το μήνυμα;

Ο δέκτης που λαμβάνει το μήνυμα προσπαθεί να το αποκωδικοποιήσει. Προϋπόθεση για να αποκωδικοποιήσει ορθά το μήνυμα ο δέκτης είναι να γνωρίζει τον γλωσσικό κώδικα του πομπού.

Κείμενο 5 [«Τι ώρα είναι;»]

Στον δρόμο ένας άντρας ρωτά στα σουηδικά «τι ώρα είναι;» και ένας άλλος άντρας τον κοιτάζει απορημένα. Ο πρώτος άντρας επαναλαμβάνει την ερώτηση δείχνοντας ταυτόχρονα το ρολόι του. Ο δεύτερος άντρας με τα χέρια δείχνει, ενώ ταυτόχρονα λέει «τέσσερις».

- 1 Ποιος είναι ο πομπός και ποιος ο δέκτης στο πρώτο σκίτσο;
- 2 Η γλωσσική επικοινωνία είναι επιτυχής;
- 3 Πώς καταφέρνουν οι δύο άνθρωποι να επικοινωνήσουν τελικά;

ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΥΦΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

Η **μορφή** και το **ύφος** του μηνύματος επηρεάζονται από τις λεγόμενες συνθήκες επικοινωνίας:

- σε **ποιον** απευθύνεται ο πομπός (π.χ. σε κάποιο οικείο πρόσωπο, σε έναν ανώτερο κ.λπ.),
- σε **τι περιβάλλον** βρίσκεται (π.χ. φιλικό, εργασιακό κ.λπ.),
- ποιος είναι ο **διάυλος/μέσο** που χρησιμοποιεί (π.χ. αν επικοινωνεί πρόσωπο με πρόσωπο με το συνομιλητή του ή μέσω τηλεφώνου ή μέσω Διαδικτύου κ.λπ.) και
- ποιον **στόχο** επιδιώκει (τι θέλει να πετύχει με το μήνυμά του).

5. Δείτε τα παρακάτω κείμενα και πείτε ποιες διαφορές παρατηρείτε στη μορφή και το ύφος του μηνύματος στις δύο περιπτώσεις.

Τι ώρα να 'ρθω να σε πάρω για το σχολείο;

- Οχτώ, οχτώ παρά τέταρτο.
- Ε, άλλο παρά τέταρτο κι άλλο οχτώ!
- Καλά, ντε! Οχτώ είναι εντάξει;
- Ναι, προλαβαίνουμε.

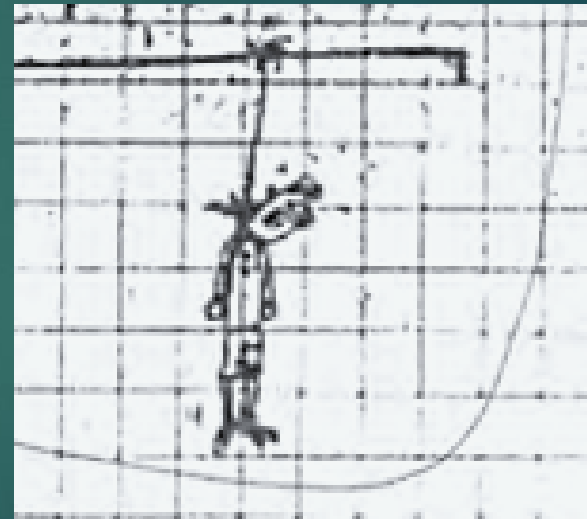
ΣΤΙΣ 8:00 ΣΠΙΤΙ
ΣΟΥ

- 2 Ταιριάζετε τα παραδείγματα της στήλης Β με τα ζευγάρια «πομπών-αποδεκτών» της στήλης Α.
Σημείωση: Δεν υπάρχει μόνο ένας τρόπος αντιστοίχισης.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. η μητέρα στον πατέρα	α. Άνοιξε το παράθυρο!
2. ο μαθητής στον καθηγητή	β. Ανοίγεις το παράθυρο;
3. ο μαθητής στον μαθητή	γ. Μπορείς να ανοίξεις το παράθυρο;
4. ένας επιβάτης λεωφορείου σε έναν άλλο	δ. Ανοίγετε το παράθυρο;
5. η φίλη στη φίλη	ε. Δεν ανοίγεις λίγο το παράθυρο;
6. ένας καθηγητής στον διευθυντή	στ. Σκάσαμε εδώ μέσα! Και το παράθυρο δίπλα σου είναι κλειστό.

$$\begin{aligned}
 c &= a + b + a \\
 c &= (T \cdot S \cdot (\alpha \cdot 10^0) + 3a + 2 \cdot 3 \ln 11)^2 \\
 c &= (T \cdot S \cdot \log_2 8 + 3a + 6 \ln 11)^2 \\
 c &= \left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \alpha dx + \frac{3[(3+7x)^2 + 6 \cdot 3T]}{(5+y)(8+2)+1} + 6 \ln 11 \right]^2 \\
 c &= \left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \frac{(3+7x)^2 + 6 \cdot 3T}{(5+y)(8+2)+1} dx + \frac{[(3+7)^2 + 6 \cdot 3T]}{(5+y)(8+2)+1} + 6 \ln 11 \right]^2 \\
 c &= \left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \frac{(3+7x)^2 + (3-180^0) + 3T}{(5+y)(8+2)+1} dx + \frac{3[(3+7x)^2 + (3-180^0) + 3T]}{(5+y)(8+2)+1} + 6 \ln 11 \right]^2 \\
 c &= \left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \frac{\sqrt{3+7x} + (3-180^0) + 3T}{(5+y)(8+2) \cdot \log 8} dx + \frac{3[\sqrt{3+7x} + (3-180^0) + 3T]}{(5+y)(8+2) \cdot \log 8} + 6 \ln 11 \right]^2 \\
 c &= \sqrt{\left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \alpha dx + \frac{3[\sqrt{3+7x} + (3-180^0) + 3T]}{(5+y)(8+2) \cdot \log 8} + 6 \ln 11 \right]^2} \\
 c &= \sqrt{\left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \alpha dx + \frac{3[\sqrt{3+7x} + (3-180^0) + 3T]}{(5+y)(8+2) \cdot \log 8} + 6 \ln 11 \right]^2} \\
 c &= \sqrt{\left[\int \sum_{k=1}^{\infty} \alpha dx + \frac{3[\sqrt{3+7x} + (3-180^0) + 3T]}{(5+y)(8+2) \cdot \log 8} + 6 \ln 11 \right]^2}
 \end{aligned}$$

1. Το κείμενο 8 αποτελεί αυθεντικό μαθητικό γραπτό. Ποιους κώδικες χρησιμοποίησε ο μαθητής που το έγραψε; • Εσείς χρησιμοποιήστε τον γλωσσικό κώδικα και πείτε τι δείχνει το σκίτσο στο τέλος της άσκησης. • Ποιο είναι το τελικό αποτέλεσμα των πράξεων;

ΛΕΦΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΑΙΔΕΙΑ!
ΕΚ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΡΞΑΣΘΑΙ!

Graeca sunt,
non leguntur *

*ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΕΙΝΑΙ, ΔΕΝ
ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΙ...

2. Δείτε το κείμενο 9. • Σε ποιους κώδικες είναι γραμμένα τα συνθήματα στον τοίχο; • Μπορείτε να καταλάβετε το δεύτερο σύνθημα; • Σε ποιον κώδικα μιλά ο κύριος στο σκίτσο; • Μπορείτε να αποδώσετε με λόγο το μήνυμα της γελοιογραφίας;